

Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu

Wydział Sztuki Mediów

Jakub Czyszczon

Streszczenie pracy doktorskiej

Promotor:

prof. dr hab. Wojciech Łazarczyk

Recenzenci:

dr hab. Grzegorz Sztwiertnia

prof. dr hab. Wojciech Leder

Objętość wysiłku. Analiza procesu twórczego poprzez kategorię nieprzewidywalności i nieoczekiwanego.

Punktem wyjścia dla pracy badawczej analizującej proces twórczy obecny przede wszystkim w praktykach z obszaru sztuk wizualnych, jest przyjęcie perspektywy praktykującego podmiotu, oraz tytułowe i powołane przeze mnie pojęcie *objętości wysiłku*. Proces twórczy – zindywidualizowany i oparty na subiektywnych osądach – daje z jednej strony możliwość ustanawiania arbitralnych miar, podejmowanych środków i celów, z drugiej zaś staje się niezwykle trudny do przeanalizowania w trakcie jego stawania się, szczególnie z perspektywy artysty-wytwórcy. Przebieg procesu twórczego i równoczesne analizowanie go, wydają się wymykać paralelnemu ujęciu i tworzą linię napięcia. Przemyślenie to skłania zatem do poszukiwania własnych, zarówno teoretycznych, jak i praktycznych narzędzi analizowania obu procesów. Zaproponowane pojęcie *objętości wysiłku* traktowane będzie jak narzędzie myślowe, które poza wskazywanymi metodami zastosowania oraz interpretacji, pozwalać będzie również na rozumienie go w inny, zwłaszcza nieprzewidziany wcześniej sposób.

Hipoteza obecna w wielu miejscach wywodu – nieprzewidywalność procesu twórczego jako jedna z najistotniejszych jego cech – podkreśla również kierunek, w jakim może rozwijać się sztuka. Jeśli przyjmiemy, że proces twórczy jest nieprzewidywalny, otwarty na spekulację i eksperyment, to jego przebieg stanowić będzie główne pole dla największych odkryć. Głęboko zakorzenione w procesie twórczym spekulacje, ujęte są min. za pomocą kategorii nieprzewidywalności i nieoczekiwanego przede wszystkim po to aby nakreślić ich równoczesną obecność w dwóch rejestrach: świadomości i nieświadomości.

Dysertacja złożona jest ze Wstępu, trzech rozdziałów: 1. Wprowadzenie pojęcia *objętości wysiłku*, 2. Logika eksplozji, 3. Różnica i powtórzenie, oraz kończącego ją Epilogu i bibliografii. W pierwszym rozdziale poruszony zostaje kontekst znaczeniowy dla tytułowego pojęcia *objętości wysiłku*, cechy i sposoby definiowania medium, skonceptualizowany charakter pracy artystycznej, oraz przestrzeń logiczna i metaforyczna obecna w procesie twórczym. Rozdział zakończony jest analizą wybranych dzieł jako przykładów dostrzeżenia pojęcia *objętości wysiłku*.

Rozdział drugi wprowadza pojęcie *logiki eksplozji* przechwycone od rosyjskiego filozofa i pisarza Jurija Łotmana, autora rozpraw teoretyczno-literackich, założyciela Tartusko-Moskiewskiej Szkoły Semiotyki. Pojęcie oryginalnie pojawiające się w książce „Kultura i eksplozja” (J. Łotman, *Kultura i eksplozja*. Przekład i słowo wstępne Bogusław Żyłko. Biblioteka Myśli Współczesnej, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1999. W oryginale *Kultura i Wzryw*. Moskwa 1992) osadzone zostaje w niniejszej pracy badawczej w kontekście procesu twórczego charakterystycznego dla obszaru sztuki. Poszczególne podrozdziały dotyczą również: momentów nieprzewidywalności, tworzenia nowych form wspólnotowości oraz różnych sposobów myślenia o przyszłości.

W rozdziale trzecim przeprowadzam analizę wybranych elementów własnej twórczości by umiejscowić ją w istotnej z mojej perspektywy problematyce: min.; traktowania pracy jako nieprzerwanego procesu, pomyślenie o procesie twórczym jak o zbudowanej z wielości całości, kolidowanie ze sobą elementów pochodzących z różnych porządków oraz trudności jakie z tego wynikają, nieprecyzyjność medium, „zawieszenie konkluzji”, brak oraz nadmiar. Omawiam poszczególne realizacje, cykle prac oraz wystawy.

Całość dysertacji zakończona jest epilogiem, który w zaplanowany sposób zastąpić ma jednoznaczne podsumowanie dociekań oraz podkreślić niedomknięty charakter

wprowadzonych pojęć i narzędzi myślowych. Charakter, który będzie wymagał od odbiorcy współudziału w procesie znaczeniowym. W epilogu podkreślona będzie również obecność wewnętrznych sprzeczności procesu twórczego oraz nieunikniona konieczność konfrontowania się z nieprzewidywalnymi okolicznościami, tym samym poszerzający się obszar spotkania z nieoczekiwanym.

Olufson

University of Arts in Poznan

Media Art Department

Jakub Czyszczon

ABSTRACT

Dissertation title:

The volume of effort. Analysis of the artistic process through the category of unpredictability and unexpected.

[Objętość wysiłku. Analiza procesu twórczego poprzez kategorię nieprzewidywalności i nieoczekiwanego.]

Essential reference point for the 'The volume of effort' is a research work led by the artist – active subject – perspective. This particular *optics* gives opportunity to analyse various practices not focussing on the paradigm of the final result but to explore artistic *production* itself. To overthink production one must exceed a material outcome (like commodity) focusing on the *act* and process, to explore it's possibilities. Dissertation will bring closer various considerations about production and perception across philosophy, artistic speculation, critical reflection and contemporary art. The major thesis is to expose importance of deeply rooted speculation in artistic process alternatively through the category of unpredictability – the self, the logic of foreseeability, and the unexpected – the unconscious, the other, the chance, the unknown. These categories emphasized the significant role of the effort of perception in contemporary world and it's uncertainties, also speculating about it's hypothetical *volumes*.

Dissertation is divided into following chapters: Introduction, Volume of Effort, The Logic of Explosion, Difference and Repetition, and Final conclusion - Epilog.

First chapter introduces the eponymous term 'Volume of Effort'. The concept's bringing the question of calculability itself in the field of art and artistic production. How it can expand when taken as open-ended route, full of *side inventions* and peripheral explorations which

led to unexpected results. This chapter ends with description of particular artworks embedded in exhibition frame and tries to define the term in exemplary way.

Second chapter brings Juriji Lotman's, russian thinker and writer 'Logic of Explosion'. Originally based in context of literature, the term reflects rapid and explosive *nature* of modern culture. I propose to translate Lotman's idea into field of artistic production and ask if artist work can influence the general foreseeability of future (the ability to foresee the future, to predict and avoid its bad consequences) and creation of communal experience.

Last chapter discuss my own artistic and research practice focused mostly in medium of painting. Questioning the contemporary condition of this medium I propose 'difference' and 'repetition' as basic conceptual motivations for painters. After french philosopher Gilles Deleuze 'I make, remake, and unmake my concepts along a moving horizon, from an always decentered centre'. In this chapter I talk over visual coherence of my work, questioning the presence of content and its appearances as well as non-narrative driven process of artistic production. This chapter is summing-up with idea of artistic practice as crucial thought-processing tool when not limited to its pragmatic aims.

causation